

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування модерної української нації в ХІХ – на початку ХХ ст.:
з малоросів і русинів – в українці

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

ОР бакалавр, 4 курс, 7 семестр

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

Загальна інформація

1.	Загальна інформація	3
2.	Анотація до курсу	3
3.	Мета та цілі курсу	4
4.	Результати навчання (компетентності)	5
5.	Організація навчання курсу	6
6.	Система оцінювання курсу	28
7.	Політика курсу	29
8.	Рекомендована література	30

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Формування модерної української нації в ХІХ – на початку ХХ ст.: з малоросів і русинів – в українці
Викладач	Райківський І.Я., завідувач кафедри історії України і методики викладання історії, доктор історичних наук, професор
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06 (робочий) 096-920-59-85
Е-mail викладача	igor.raikivskyi@pnu.edu.ua i.raj@ukr.net
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Курси за вибором 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3 (7 семестр)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.

2. Анотація до курсу

Центральною проблемою в історії України ХІХ – початку ХХ ст. стало “національне відродження” або формування модерної української нації, в основі якої лежала національна самосвідомість, тобто усвідомлення себе частиною єдиної національної спільноти. Це було частиною загальноєвропейського процесу, що характеризувався поступовим переходом від середньовічного, аграрно-ремісничого до індустріального, освіченого і мобільного суспільства, з широкими національно-політичними правами та економічною свободою для всього населення (а не лише для панівної верстви). Процес “національного

відродження” не був наперед визначений ні за ідеями, ні за результатами, а національна єдність народжувалася з багатьох відмінностей. Модерна українська національна ідентичність була результатом перехресної взаємодії кількох національно-політичних орієнтацій, відповідно формувалися державотворчі концепції в Україні, що мали різне спрямування, але об’єднувалися навколо ідеї національної державності. При вивченні пропонованого курсу студенти мають усвідомити, з одного боку, регіональні відмінності (“регіоналізм”, за висловом діаспорного історика І.Лисяка-Рудницького, був однією з найбільш характерних рис тогочасної історії України), а з другого, – з’ясувати, чому всупереч імперським поділам, численним розбіжностям у ментальності, історичному уявленні, політичній культурі та ін., відбувалася консолідація української нації. Викладач буде постійно наголошувати на взаємозалежності підросійської та підавстрійської частин України (а не протиставляти їх, як це довгий час робилося в українській історичній дидактиці), робити акцент на тому, що ідея національної єдності (соборності) України в XIX ст. розвивалася не тільки в політичній площині, але й у чуттєвій сфері, в площині формування в кожного, хто називав себе українцем, почуття “моральної відповідальності” за стан українського суспільства в цілому. На зламі календарного XIX і XX століть по обидва боки австро-російського кордону виникли перші українські політичні партії, що відкрито поставили за мету боротьбу за самостійну соборну Українську національну державу. Кінець “історичного” XIX ст. (але не в календарному сенсі) поклала Перша світова війна в 1914 р., що є верхньою межею курсу.

Пропонований вибірковий курс має на меті поглиблене вивчення студентами проблемних питань “українського XIX століття”, що хронологічно охоплює період близько 130 років – з 1760–1770-х рр. і до початку Першої світової війни 1914–1918 рр. У рамках нормативного курсу на третьому курсі (6 семестр) навчання в університеті студенти мали змогу вивчати ключові питання історії України XIX – початку XX ст., що охоплювали різні аспекти історичного минулого – культурно-освітні, політичні, соціально-економічні, військові, питання повсякденної історії та ін. Однак кількість аудиторних, зокрема лекційних занять тоді була відносно незначною, а викладач не мав змоги звернути значну увагу на дискусійні питання в руслі націо- і державотворення, що становили основу історичного розвитку досліджуваного періоду. Обираючи відповідний курс, студент отримає цікаву і повноцінну інформацію про особливості українського національного руху

3. Мета та цілі курсу

Програма курсу спрямована на формування системного мислення, засвоєння студентами фактичного матеріалу, отримання знань, умінь і навичок з історії “українського XIX ст.”.

Мета викладання даної дисципліни – дати студентам поглиблене знання про розвиток українського національного руху в контексті європейської історії XIX – початку XX ст. Ключова проблема – “перетворення етносоціальної спільноти на модерну європейську націю” (І.Лисяк-Рудницький). Студент повинен усвідомити особливості становлення новочасного українського суспільства, що проявилися в адміністративно-територіальному, економічному, етносоціальному та культурно-інтелектуальному аспектах, призвели до розриву зі старими, побудованими на аграрному традиціоналізмі цінностями, та формування модерної української нації. Крім того, ставиться мета познайомити студентів з головними напрямками наукових досліджень з історії України в XIX – на початку XX ст. дискусіями питаннями в історіографії, що стосуються проблематики курсу.

Після закінчення курсу студент повинен *знати*:

- термінологію досліджуваного періоду (“національне відродження”, “націотворення”, “нація”, “промисловий переворот” та ін.);
- конкретні події, факти і явища з історії “українського XIX ст.” в культурно-освітньому, соціально-економічному, політичному та інших аспектах, риси

повсякденного життя;

- особливості українського національного відродження (модерного націотворення) на Наддніпрянській Україні під владою Російської імперії та на західноукраїнських землях у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії (під кутом зору порівняльного аналізу);
- суть української національної ідеї в контексті націотворчих процесів у Центрально-Східній Європі, характерні риси процесу модерного націотворення українців у порівнянні з відповідними процесами в сусідніх народів (поляків, росіян та ін.);
- соціально-економічну, політичну та культурну активність інших етносів/націй на території України, специфіку міжнаціональних відносин, приклади взаємодії між українським та іншими національними рухами на території України;
- краєзнавчий, регіональний контекст історії України кінця XVIII – початку XX ст.

Після закінчення курсу студент повинен *вміти*:

- робити узагальнення і висновки, розрізняти основні й другорядні явища при конкретному історичному аналізі;
- простежувати причинно-наслідкові зв'язки у висвітленні історичних подій і явищ;
- користуватися картою, знати історико-регіональний поділ України;
- самостійно працювати з історичними документами, здійснювати їх науковий аналіз;
- мати власний аргументований погляд на перебіг історичних процесів, уміння переконувати опонентів;
- визначати місце і роль учасників історичних подій, об'єктивно оцінювати їх діяльність.

Перед студентами ставиться завдання *простежувати*:

- зв'язок навчальної дисципліни “Історія України XIX – початку XX ст.” з етнографією, мовознавством, політологією, фольклористикою, спеціальними історичними дисциплінами тощо.

Студенти мають навчитися після опрацювання курсу *встановлювати*:

- причинно-наслідкові зв'язки в процесі розкриття історичних подій і явищ;
- відмінності між регіонами в історичному розвитку “українського XIX ст.”.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції соціально-особистісні:

- усвідомлення патріотичних цінностей і необхідності збереження історичних надбань українського народу;
- здатність бути гармонійно розвинутою особистістю, людиною, що має розуміння сучасних наукових підходів до українського національного відродження (модерного націотворення) в XIX – на початку XX ст.;
- здатність вести роботу з патріотичного виховання молоді, національного усвідомлення, враховуючи історичний досвід XIX ст.;
- здатність застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності, міжетнічну толерантність;
- ерудованість, креативність і комунікабельність.

Загальнонаукові компетенції:

- співставлення уявлень, концепцій та поглядів науковців щодо проблеми етно- та націогенезу українців, починаючи з кінця XVIII ст. і до 1914 р.;

- знання термінології з проблематики націології, спільних і відмінних рис у процесах становлення новочасної української нації та національних рухів у сусідніх народів;
- розуміння механізму українського національного відродження (модерного націотворення), його ідейних витоків, змісту та етапів;
- формування наукового мислення при вивченні націотворчих процесів “українського” XIX ст.

Інструментальні компетенції:

- володіння понятійним апаратом і здатність до застосування в науковому спілкуванні відповідної історичної термінології (“національне відродження”, “модерне націотворення”, “нація” та ін.);
- дослідницькі навички, вміння працювати з історичними джерелами та науковими працями в галузі націології, їх критично оцінювати;
- вміння мати власну аргументовану думку на досліджувані події XIX – початку XX ст., розрізняти різні теорії націотворення в науковій літературі, зокрема примордіалістську, модерністську та ін.;
- усвідомлення особливостей національного відродження, його періодизації із застосуванням наукових методів аналізу на кожній стадії.

Професійні компетенції:

- здатність виокремлювати ключові питання в процесі українського національного відродження XIX – початку XX ст.;
- вміння здійснювати методологічно-теоретичний аналіз досліджуваної проблеми;
- здатність розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах певного часу, співвідносити об’єктивні й суб’єктивні ознаки нації, орієнтуватися в науковій періодизації українського національного руху в досліджуваній період;
- здатність відтворювати і правильно інтерпретувати багатогранні аспекти націотворчих процесів на Наддніпрянській Україні під імперською владою російського царизму та на західноукраїнських землях у складі Габсбурзької монархії на сучасній теоретичній і методологічній основі;
- навички науково-дослідницької роботи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття

Загальна
кількість годин

7 семестр

лекції

12

семінарські заняття / практичні / лабораторні

18

самостійна робота

60

Ознаки курсу

Семестр

Спеціальність

Курс

Статус

		014 «Середня освіта. Історія»		(рік навчання)	
7				4	Вибірковий
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література (основна)	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
7 семестр					
Тема 1. Структура української історії в XIX ст. 1. Сутність українського “національного відродження” (модерного націотворення) в XIX – на початку XX ст. Концепт нації. 2. Загальна періодизація “національного відродження”. 3. Методологічні дискусії у висвітленні подій “українського” XIX ст. Історіографічна традиція і джерела. 4. Адміністративно-територіальний і політичний устрій українських земель у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій у XIX ст.	лекція, 2 год.	1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / друге, перероблене видання; пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001. – 272 с. 2. Брюейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів, 2006. – 280 с. 3. Грицак Я. Вступ. Що таке новітня історія України // Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – С. 10–15. 4. Грицак Я. Від редакції, або Що таке модерна історія // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1. – С. 5–8. 5. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с. 6. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / пер. з англ. Г. Касьянова. – К., 2003. – 300 с. 7. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с. 8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с. 9. Лисяк-Рудницький І. Зауваги до проблеми “історичних” та “неісторичних” націй // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 29–39. 10. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 173–191. 11. Лисяк-Рудницький І. Проблеми термінології та періодизації в українській історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 41–46. 12. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 145–171. 13. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в XIX	підготовка концепту семінарного заняття та візуалізованої презентації.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	початок вересня
Тема 1. Поняття “українського XIX століття”. Імперська політика Романових і Габсбургів на українських землях 1. Інкorporація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій в останній третині XVIII ст.: ліквідація автономії на Лівобережжі, колонізація Південної України, поділи Польщі. 2. Адміністративно-територіальний устрій України під імперською владою в XIX ст. 3. Російське самодержавство як політична система	семінарське заняття, 2 год.				

<p>на Наддніпрянській Україні.</p> <p>4. Організація австрійської державної влади на західноукраїнських землях.</p>	<p>столітті // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 193–202.</p> <p>14. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 1–9.</p> <p>15. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу і нації. (Методологічні зауваги) // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 11–27.</p> <p>16. Магочий П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – К., 1991. – № 3. – С. 97–107.</p> <p>17. Магочий П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. – 640 с.</p> <p>18. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид. – К., 2006. – XLIV + 684 с.</p> <p>19. Райківський І. Я. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. XII–XIII. – С. 3–14; Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XIV. – С. 3–17.</p> <p>20. Реєнт О. Історія України XIX – початку XX ст.: методологічний зріз і тематичні напрями наукового пошуку // Український історичний журнал. – К., 2007. – № 6. – С. 218–232.</p> <p>21. Сарбей В. Вступ. Дещо про історіографію і концепцію українського відродження // Сарбей В. Національне відродження України. – (Україна крізь віки : у 15 т. / за заг. ред. В. А. Смолія. – Т. 9). – К., 1999. – С. 17–28.</p> <p>22. Сарбей В. Етапи формування української національної самосвідомості (кінець XVIII – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – К., 1993. – № 7–8. – С. 3–16.</p> <p>23. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбаля. – К., 2006. – 320 с.</p> <p>24. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / пер. з англ. Р. Фещенка. – К., 2004. – 170 с.</p> <p>25. Сміт Е. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Тарашука. – К., 1994. – 224 с.</p> <p>26. Україна. Процеси націотворення / упоряд. А. Каппелер ; пер. з нім. – К., 2011. – 416 с.</p> <p>27. Українці–русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / голов. ред. Г.Скрипник. – К.,</p>			
---	--	--	--	--

		<p>2013. – 750 + XXX с.</p> <p>28. Химка І. П. Український національний рух у Галичині в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Другий Міжнародний конгрес українців, 22–28 серпня 1993 р. : доповіді і повідомлення. Історія. – Львів, 1994. – Ч. 1. – С. 215–220.</p> <p>29. Химка І. П. Український національний рух у Галичині XIX ст. в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). – Львів, 1995. – С. 68–78.</p> <p>30. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / пер. з англ. Г. Касьянова за участі М. Климчука та М. Рябчука. – К., 2000. – 354 с.</p>			
<p>Тема 2. Наукова стадія (“збирання спадщини”) в українському національному відродженні Наддніпрянщини першої половини XIX ст.</p> <p>1. Вплив ідей Просвітництва, Французької революції 1789 р. і Романтизму на ідейний клімат Центрально-Східної Європи.</p> <p>2. Народознавчі дослідження з української історії, фольклористики і мовознавства.</p> <p>3. Нова українська література в процесі національно-культурного відродження.</p> <p>4. Тяглість козацького (малоросійського) патріотизму. “Українське питання” в баченні російської влади і громадськості.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – 360 с.</p> <p>2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>3. Грушевський М. Розвиток українських досліджень у XIX столітті і вияви у них основних питань українознавства // Український історик. – Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен, 1989. – № 1–3. – С. 82–91; № 4. – С. 60–68; 1990. – № 1–4. – С. 28–44.</p> <p>4. Скульчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>5. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). – К., 2007. – 192 с.</p> <p>6. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія. Виникнення, історія, розпад / пер. з нім. Х. Назаркевич ; наук. ред. М. Крикун. – Львів, 2005. – XII + 360 с.</p> <p>7. Каппелер А. Структура українського національного руху в Російській імперії // Сучасність. – К., 1992. – № 7. – С. 48–56.</p> <p>8. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. – 794 + XXII с.</p> <p>9. Миллер А. Украинский вопрос в Российской империи. – К., 2013. – 416 с. – (Серия “Золотые ворота”, вып.3).</p> <p>10. Райківський І. Я. Ідея соборності України в працях</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації.</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	середина вересня
<p>Тема 2. Національно-культурне відродження (модерне націотворення) на підросійській Україні першої половини XIX ст.</p> <p>1. Ідейні витoki і зміст українського національного відродження (модерного націотворення) XIX – початку XX ст. Методологічні дискусії між</p>	семінарське заняття, самостійна підготовка				

<p>примордіалістами і модерністами.</p> <p>2. Етапи українського національного відродження в контексті модерних націотворчих процесів у Центрально-Східній Європі.</p> <p>3. Формування перших центрів українознавства в Російській імперії в першій половині XIX ст.</p> <p>4. Тематика наукових праць наддніпрянських дослідників у галузях історії, фольклористики і мовознавства.</p> <p>5. Творчість українських письменників як чинник національного відродження. Нова українська література.</p> <p>6. Ставлення до царизму українських науковців і літераторів першої половини XIX ст. “Українське питання” в політиці російської влади в дошевченківський період.</p> <p>7. Життєвий і творчий шлях видатних діячів на ниві українського національного відродження до 40-х рр. XIX ст.</p>		<p>наддніпрянських науковців кінця XVIII – першої половини XIX ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2006. – Вип. X–XI. – С. 3–17.</p> <p>11. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012. – 932 + 16 с. (ідрозділ 2.1)</p> <p>12. Райківський І. Ідея української соборності в південно-західній Галичині (XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ, 2016. – 392 с. (ідрозділ 2.1)</p> <p>13. Райківський І. Питання етнічної єдності Галичини й Наддніпрянської України в суспільних поглядах Платона Лукашевича // Галичина. – Івано-Франківськ, 2006–2007. – № 12–13. – С. 282–290.</p> <p>14. Райківський І. Уявлення наддніпрянських науковців про Галичину в першій половині XIX століття // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 16 : Ювілейний збірник на пошану Івана Патера. – Львів, 2008. – С. 127–142.</p>			
<p>Тема 3. Наукова стадія (“збирання спадщини”) в національному відродженні на західноукраїнських землях першої половини XIX ст.</p> <p>1. Особливості національного відродження в південно-західній Галичині, Буковині та Закарпатті.</p> <p>2. Наукові розвідки з вивчення української мови, фольклору й етнографії, історії.</p> <p>3. Внесок “Руської трійці” в народознавчі дослідження і розвиток нової української літератури. Послідовники “Трійці” в Галичині.</p> <p>4. Національно-культурне відродження на Закарпатті й Буковині.</p>	<p>лекція, 2 год., самостійне опрацювання</p>	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – 360 с.</p> <p>2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>3. Грицак Я. Руслан, Богдан і Мирон: три приклади конструювання ідентичності серед галицьких русино-українців // Україна модерна. – К. ; Львів, 2003. – Ч. 8. – С. 25–50.</p> <p>4. Скульчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>5. Зашкільняк Л. Іван Вагилевич на тлі свого часу та історіографії // Багатокультурне історичне середовище Львова в XIX і XX століттях / за ред. Л. Зашкільняка і Є. Матерніцького. – Львів ; Жешув, 2006. – Т. IV. – С. 146–153.</p> <p>6. Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>кінець вересня</p>

5. “Українське питання” в політиці австрійської влади.		“Руської трійці”. – К., 1990. – 344 с.			
<p>Тема 3. Національно-культурне відродження (модерне націотворення) в Галичині першої половини XIX ст.</p> <p>1. Перша хвиля національного відродження на західноукраїнських землях: наукові розвідки з мовознавства, фольклористики й історії, Перемишльське товариство греко-католицьких священиків.</p> <p>2. Місце і роль “Руської трійці” в національно-культурному відродженні. Уродженець Прикарпаття Іван Вагилевич як науковий і літературний діяч.</p> <p>3. Послідовники “Трійці” в Галичині в 1840-х рр.</p> <p>4. Ставлення австрійської влади і поляків до “українського (руського) питання”.</p>	семі-нарське заняття, 2 год.	<p>7. Магочій П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. – 640 с.</p> <p>8. Мудрий М. Австрорусинство в Галичині: спроба окреслення проблеми // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2000. – Вип. 35–36. – С. 571–604.</p> <p>9. Райківський І. Я. Взаємини галицьких і наддніпрянських діячів у 1830–1840-х рр. // Український історичний журнал. – К., 2009. – № 1. – С. 39–55.</p> <p>10. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012. – 932 + 16 с. (історична 2.2 і 2.3)</p> <p>11. Райківський І. Ідея української соборності в діяльності “Руської трійці” та її послідовників у Галичині в 1830–1840-х рр. // Галичина. – Івано-Франківськ, 2004. – № 10. – С. 43–61; 2005. – № 11. – С. 53–73; 2006–2007. – № 12–13. – С. 51–57.</p> <p>12. Райківський І. Я. Розвиток українського мовознавства в Галичині у першій третині XIX ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2005. – Вип. IX. – С. 3–14.</p> <p>13. Райківський І. Розвиток українського народознавства в Галичині у першій третині XIX ст. // Українознавчі студії. – Івано-Франківськ, 2007–2008. – № 8–9. – С. 278–295.</p> <p>14. Стеблій Ф. Культурне життя Львова в кінці XVIII – першій половині XIX ст. // Львів: місто – суспільство – культура: зб. наук. праць. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 232–248.</p> <p>15. Стеблій Ф. Початки українського національного руху в Галичині // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1995. – Вип. 2. – С. 59–70.</p> <p>16. Стеблій Ф. Предтеча “Руської Трійці”: Перемишльський культурно-освітній осередок першої половини XIX ст. – Львів, 2003. – 96 с.</p>			
<p>Тема 4. Вплив соціальної інфраструктури населення й економічного розвитку на “національне відродження” України в XIX ст.</p> <p>1. Соціальні стани на підросійській Україні. Ліквідація кріпацтва 1861 р. та її значення в активізації українського національного руху.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Господарство України в XIX – на початку XX ст. // Лановик Б., Матисякевич З., Матейко Р. Економічна історія України і світу: Підручник. – К., 1999. – С. 463–595.</p> <p>3. Господарство України в XIX – на початку XX ст. // Україна і світ. – К., 1994. – С. 233–295.</p> <p>4. Гордуновський О.М. Розвиток промислового виробництва у</p>	підготовка реферату на обрану тему з	5 б. (перевірка рефератів)	кінець вересня – початок жовтня

<p>Столипінська аграрна реформа.</p> <p>2. Індустріалізація на Наддніпрянщині: економічний і соціальний аспекти. Наслідки промислового перевороту, його вплив на “національне відродження”.</p> <p>3. Соціальні верстви в Галичині, Буковині й Закарпатті. Скасування кріпосного права, його значення в громадському житті.</p> <p>4. Промисловий переворот як чинник соціальних змін та формування громадянського суспільства на західноукраїнських землях.</p>		<p>поміщицьких господарствах Правобережної України першої половини XIX ст. // Український історичний журнал. – 2000. – № 1. – С. 61–71.</p> <p>5. Гуржій І. Зародження робітничого класу України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). – К., 1958.</p> <p>6. Гуржій І. Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні. (3 XVIII ст. до 1861 р.). – К., 1962.</p> <p>7. Гуржій І. Розклад феодально-кріпосницької системи в сільському господарстві України першої половини XIX ст. – К., 1954.</p> <p>8. Донік О.М. Купецтво як стан в Україні (XIX ст.) // Український історичний журнал. – 2006. – № 3. – С. 16–42.</p> <p>9. Задорожний В. Товарне виробництво і торгівля на західноукраїнських землях (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). – Львів, 1989.</p> <p>10. Історія українського селянства: Нариси в 2-х томах / Відп. ред. В.А.Смолій. – К., 2006. – Т. 1, – С. 311–354. (розділ 7).</p> <p>11. Мельник Л.Г. Міста України за всеросійським переписом 1840 р. // Український історичний журнал. – 1989. – № 12. – С. 49–56.</p> <p>12. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 року. – Харків, 1997.</p> <p>13. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>14. Стеблій Ф. Боротьба селян Східної Галичини проти феодального гніту в першій половині XIX ст. – К., 1961.</p> <p>Устим Кармелюк // Котляр М., Смолій В. Історія в життєписах. – К., 1994. – С. 302–309.</p>	<p>проблематики, що розглядалася на лекційному занятті, індивідуальна робота складання таблиці про соціальні верстви на території України в XIX ст.</p>		
<p>Тема 5. Загальноросійський і польський визвольні рухи на підросійській Україні в 1810–1830-х рр.</p> <p>1. Історичні передумови формування громадської опозиції російському царизму на Наддніпрянщині.</p> <p>2. Масонство на українських землях.</p> <p>3. Декабристський рух. Ставлення повстанців-декабристів до українського питання.</p> <p>4. Польський визвольний рух на Правобережжі в</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Бовуа Д. Російська влада та польська шляхта в Україні / Пер. з франц. З.Борисюк. – Львів, 2003.</p> <p>3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>4. Іванова Л. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). – К., 2007.</p> <p>5. Казьмирчук Г.Д., Латиш Ю.В. Рух декабристів: дискусійні</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середини на жовтня</p>

<p>1830-х рр. Відгуки Листопадового повстання 1830 р.</p> <p>Тема 4. Громадська опозиція російському царизму на Надніпрянській Україні в першій третині XIX ст.</p> <p>1. Масонські ложі на Україні. 2. Повстанці-декабристи та Україна. Біографії провідних діячів декабристського руху на українських землях: П.Пестель, брати С. і М.Муравйови-Апостоли, брати А. і П. Борисови та ін. 3. Польський визвольний рух на Правобережній Україні. Ставлення українського населення до збройного виступу поляків. 4. Вимоги опозиційних та революційних організацій на підросійській Україні першої третини XIX ст.: спільні та відмінні риси.</p>	<p>семі- нарське заняття, самості йна підгото вка</p>	<p>питання та спроба їх розв'язання (до 180-річчя повстання) // Український історичний журнал. – 2005. – № 6. – С. 50–65. 6. Калугін Ю. Декабристи на Україні. – К., 1971. 7. Коляда І., Куриленко О. Вожді декабристів в Україні: Павло Пестель, Сергій Муравйов-Апостол (історичні есе) // Історія в школі.– 2006. – № 2. – С. 16–20. 8. Коляда І. Повстання чернігівського полку (1825–1826 рр.): погляд через два століття // Історія в школі. – 2006. – № 1. – С. 7–12. 9. Крижанівська О. Масонство в Україні в другій половині XVIII–XIX ст. // Історія в школах України. – 1997. – № 1. – С. 2–4. 10. Крижановська О. Таємні організації в Україні. Масонський рух у XVIII – на початку XX ст. – К., 1998. 11. Крижановська О. Таємні організації: масонський рух в Україні.– К., 2009. (Сер. “Невідома Україна”). 12. Лисенко М. Декабристський рух на Україні.– К., 1954. 13. Лисенко М. Повстання Чернігівського полку. – К., 1956. 14. Масонство // Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Перевид. в Україні. – Львів, 1994. – Т. 4. – С. 1486–1488. 15. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 року. – Харків, 1997. 16. Римаренко І. Виникнення і формування масонства в Україні // Історичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 71–76. 17. Савичев М. Первые благовестители свободы. (О деятельности декабристов на Украине). – К., 1990. 18. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9. 19. Сергієнко Г. Декабристи та їх революційні традиції на Україні. – К., 1975.</p>	<p>презентації, індивідуальна робота написання біографій діячів декабристського руху на Україні (на вибір).</p>		
<p>Тема 6. Початок політизації українського національного руху. Кирило-Мефодіївське братство</p> <p>1. Історичні передумови політизації українського національного руху. 2. Утворення і склад Кирило-Мефодіївського братства.</p>	<p>лекція, 2 год., самостійне опрацювання</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016. 2. Возняк М. Кирило-Мефодіївське Братство. – Львів, 1921. 3. Гончарук П. Провісники української ідеї (до 160-річчя Кирило-Мефодіївського товариства) // Київська старовина. – 2006. – № 1. – С. 3–31. 4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середині на жовтня</p>

<p>3. Програмні документи і діяльність кирило-мефодіївців та декабристів: порівняльний аналіз. Історичне значення революції.</p> <p>4. Т.Шевченко як національний ідеолог та основоположник української літературної мови.</p>		<p>5. Грушевський М. В сімдесяті роковини Кирило-Методіївської справи // Український історик. – 1984. – № 1–4. – С. 219–225. (Грушевський М.С. Твори: у 50 т. / Редкол.: П. Сохань (голов. ред.), Я. Дашкевич, І. Гирич та ін. – Львів, 2007. Т. 4. Кн. 1. – С. 51–55).</p> <p>6. Зайончковский П. Кирилло-Мефодиевское общество (1846–1847 гг.). – Москва, 1959.</p> <p>7. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. – 3-є вид. – К., 2006.</p> <p>8. Козак С. Концепція слов'янської федерації у програмі Кирило-Методіївського братства // Золоті ворота. – 1992. – Вип. 2. – С. 72–83.</p> <p>9. Райківський І. Тарас Шевченко і Галичина (XIX – початок ХХ ст.) // Прикарпатський вісник НТШ. Слово. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 2 (22). – С. 85–101.</p> <p>10. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 року. – Харків, 1997.</p> <p>11. Сарбей В. Апостоли народної свободи (до 150-річчя Кирило-Методіївського товариства) // Слов'янське віче. – 1996. – № 3. – С. 134–139.</p> <p>12. Сарбей В. Зачинателі політичної боротьби за українську державність і слов'янську єдність (До 150-річчя створення та діяльності Кирило-Методіївського товариства) // Історія України. – 1996. – № 1. – С. 1–4.</p> <p>13. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>14. Сергієнко Г.Я. Кирило-Методіївське товариство: утвердження ідеї національного відродження України в слов'янському світі // Український історичний журнал. – 1996. – № 1. – С. 14–28.</p> <p>15. Сергієнко Г. Т.Г.Шевченко і Кирило-Методіївське товариство. – К., 1983.</p> <p>16. Сергієнко Г. Яскрава сторінка визвольного руху (До 125-річчя Кирило-Методіївського товариства). – К., 1971.</p>	та візуалізованої презентації.		
<p>Тема 5. Кирило-Методіївське братство – перша українська тасмна політична організація</p> <p>1. Передумови і створення Кирило-Методіївського братства.</p> <p>2. Аналіз програмних документів кирило-мефодіївців, історичне значення товариства.</p> <p>3. Місце і роль Т.Шевченка в українському національному русі.</p> <p>4. Життєписи лідерів братства: М.Костомарова, П.Куліша, В.Білозерського, М.Гулака та ін.</p>	семінарське заняття, 2 год.				
<p>Тема 7. Україна в період демократичної революції в країнах Європи 1848–1849 рр.</p> <p>1. Ідейні передумови революції 1848 р. “Слово перестороги” В.Подолинського.</p> <p>2. Діяльність українських політичних організацій у</p>	лекція, 2 год., самостійне опрацю	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України ХІХ століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Богачевська М. 1848 рік у Східній Галичині // Сучасність. – Мюнхен, 1964. – №6. – С. 98–108.</p> <p>3. Гречило А. Відродження українських національних символів у Галичині в 1848 р. // Знак. Вісник Українського</p>	підготовка конспекту семінару	5 б. (вибірково, під час опитування)	кінець жовтня

<p>Галичині – Головної руської ради і “Руського собору”. Польсько-українські відносини в 1848 р.</p> <p>3. Успіхи галицьких русинів-українців у культурно-освітній діяльності періоду “весни народів”.</p> <p>4. Пробудження національної свідомості на Буковині й Закарпатті в умовах революції.</p> <p>5. Історичне значення революційних подій.</p>	<p>вання</p>	<p>геральдичного товариства. – Львів, 1998. – №16 (червень). – С. 1–2.</p> <p>4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>5. Дашкевич Я. “Весна народів” 1848 року та її передісторія в Україні // Вісник Львівської комерційної академії. Серія – гуманітарні науки. – Вип. 3. – Львів, 2000. – С. 5–13.</p> <p>6. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст. – Чернівці, 1999.</p> <p>7. Іванова Л. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). – К., 2007.</p> <p>8. Історія України в особах: XIX–XX ст. – К., 1995. – С. 53–58. (Лук'ян Кобилиця).</p> <p>9. Кріль М. Питання національної самобутності українців Галичини на Слов'янському з'їзді 1848 р. у Празі // Славістичні студії. – Т. 1. Матеріали V-го славістичного колоквиуму (Львів, 14–16 травня 1996 р.). – Львів, 1997. – С. 132–138.</p> <p>10. Пилипчук Р. Український аматорський театр у Коломиї (1848–1850) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 9. – Львів, 2001. – С. 238–253.</p> <p>11. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>12. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>13. Стеблій Ф. “Весна народів” // Історико-культурні та краєзнавчі нариси. Львівщина. – Львів, 1998. – С. 165–182.</p> <p>14. Турій О. Українське духовенство і національно-політична боротьба в Галичині під час революції 1848–1849 років // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 9. – Львів, 2001. – С. 159–180.</p> <p>15. Франко І. Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині // Збір. творів у 50-ти т. – К., 1986. – Т. 47. – С. 7–122.</p>	<p>ського заняття та візуалізованої презентації.</p>	<p>на семінарі)</p>	
<p>Тема 6.</p> <p>Україна в умовах європейської “весни народів” 1848–1849 рр.</p> <p>1. Ідейні передумови революційної “весни народів” у Галичині.</p> <p>2. Утворення і діяльність Головної руської ради – першої політичної організації галицьких українців.</p> <p>3. Полонофільська течія в національному русі. “Руський собор”.</p> <p>4. Росія в ролі “жандарма Європи”. Суспільне життя на Наддніпрянщині періоду “весни народів”.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Антонович М. З історії громад на рубежі 1850–1860-х років // Київська старовина. – 1998. – № 2. – С. 28–49.</p> <p>2. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час</p>	<p>підготовка конс-</p>	<p>5 б. (вибірково, під</p>	<p>кінець жовтня</p>
<p>Тема 8. Національний рух на Наддніпрянській Україні на просвітницькому етапі національного відродження в 1850–1880-х рр.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Антонович М. З історії громад на рубежі 1850–1860-х років // Київська старовина. – 1998. – № 2. – С. 28–49.</p> <p>2. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час</p>	<p>підготовка конс-</p>	<p>5 б. (вибірково, під</p>	<p>кінець жовтня</p>

<p>1. Передумови і створення українських громадівських гуртків на Наддніпрянщині в кінці 1850-х – на початку 1860-х рр. Рух “хлопоманів”.</p> <p>2. Інституційний розвиток українського руху в 1870-х рр. “Старі” й “молоді” громади.</p> <p>3. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху (Валуєвський циркуляр, Емський указ та ін.).</p> <p>4. Особливості інституційної діяльності українських громадівців Наддніпрянщини в кінці 1870-х – в 1880-х рр.</p> <p>5. Діяльність українських громадівців-соціалістів в еміграції. М. Драгоманов та його “жєневський гурток”.</p> <p>6. Уявлення про українські землі у складі Австро-Угорщини в діяльності наддніпрянських громадівців. Ідея національної єдності українців.</p> <p>7. Взаємини між українськими діячами Галичини і Наддніпрянщини в 1850–1880-х рр.</p>		<p>народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>4. Венгерська В. Інтелектуали в XIX ст.: феномен множинних лояльностей // Інтелігенція і влада. Серія: Історія. – Одеса, 2011. – Вип. 21. – С. 17–27.</p> <p>5. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>Єкельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX століття. – К., 2010.</p> <p>7. Замлинський В., Палієнко М. Журнал “Киевская старина” під царською цензурою // Український історичний журнал. – 1993. – № 10. – С. 62–76.</p> <p>8. Зашкільняк Л. Михайло Драгоманов, соціалізм і польський соціалістичний рух // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 9: Ювілейний збірник на пошану Ф. Стебля. – Львів, 2001. – С. 420–436.</p> <p>9. Іванова Л., Іванченко Р. Громадівський рух 60-х рр. XIX ст. в Україні: проблеми, ідеологія. – К., 1999.</p> <p>10. Іванова Л., Іванченко Р. Суспільно-політичний рух 60-х рр. XIX ст. в Україні: до проблеми становлення ідеології. – К., 2000.</p> <p>11. Історія української культури: у 5 т. – Т. 4, кн. 2: Українська культура другої половини XIX століття / ред. кол. Г. А. Скрипник (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2005.</p> <p>12. Історія української літератури. XIX століття / за ред. М. Яценка: у 3 кн. – К., 1996. – Кн. 2: 40-ві – 60-ті роки XIX ст. – 384 с.; 1997. – Кн. 3: 70–90-ті роки XIX ст.</p> <p>13. Катренко А. Національно-культурна та політична діяльність Київської громади (60–90-і рр. XIX ст.), – К., 2003.</p> <p>14. Катренко А. Одеська громада 70–90-х років XIX ст. // Київська старовина. – К., 1998. – № 2. – С. 84–95.</p> <p>15. Колесник М. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад у розвиток історичної науки в Україні // Український історичний журнал. – 1995. – № 5. – С. 28–37.</p> <p>16. Круглашов А. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова. – Чернівці, 2000; 2-ге вид. – Чернівці, 2001.</p> <p>17. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p> <p>18. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ.</p>	<p>пекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота написання біографій видатних діячів українського національного руху.</p>	<p>час опитування на семінарі)</p>	<p>– початок листопада</p>
<p>Тема 7. Український національний рух на підросійській Україні в 1850–1880-х рр.</p> <p>1. Інтелектуальні співтовариства як засіб інституціоналізації українського руху в Російській імперії. Утворення і діяльність гуртків-громад на зламі 50–60-х рр. XIX ст. Хлопоманство.</p> <p>2. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху. Валуєвський циркуляр 1863 р.</p> <p>3. Активізація діяльності наддніпрянських громадівців у першій половині 1870-х рр.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>				

<p>“Культурницька” і “політична” течії в українському русі.</p> <p>4. Емський указ 1876 р. та репресивні заходи російського царизму щодо українства.</p> <p>5. Особливості просвітницької діяльності українських громадівців Наддніпрянщини після Емського указу (до початку 1890-х рр.).</p> <p>6. Поширення ідей “громадівського соціалізму” М. Драгомановим та його прихильниками за кордоном (з 1875 р.).</p> <p>7. Біографії провідних діячів українського громадівського руху (В. Антоновича, М. Лисенка, П. Житецького, М. Драгоманова, О. Кониського та ін., на вибір).</p>	<p>Е. Гейдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>19. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гейдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>20. Міллер О. Емський указ // Україна модерна. – Львів, 2000. – Ч. 4–5. – С. 9–49.</p> <p>21. Міллер О. Засвоюючи логіку націоналізму: Ставлення владних кіл імперії та громадської думки її столиць до українського національного руху в перші роки царювання Олександра II // Україна модерна. – Львів, 1999. – Чис. 2–3 за 1997–1998 рр. – С. 76–102.</p> <p>22. Наріжний С. Історичне товариство Нестора літописця в Києві // Український історик. – 1976. – № 1–4. – С. 56–71.</p> <p>23. Палієнко М. “Кієвская старина” у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). – К., 2005.</p> <p>24. Палієнко М. Київська стара громада у суспільному та науковому житті України (Друга половина XIX – початок XX ст.) // Київська старовина. – К., 1998. – № 2. – С. 49–84.</p> <p>25. Побірченко Н. Короткий біографічний словник членів Київської Старої громади (друга половина XIX – початок XX ст.). – К., 1999.</p> <p>26. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>27. Райківський І. Ідея української соборності в підавстрійській Галичині (XIX – початок XX століття). – Івано-Франківськ, 2016.</p> <p>28. Райківський І. Українське національне відродження кінця XVIII – початку XX ст. в європейському контексті: витоки, зміст, періодизація // Галичина. – 2000. – № 4. – С. 25–48.</p> <p>29. Реснт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003.</p> <p>30. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>31. Світленко С. Народництво в Україні 60–80-х рр. XIX ст.: Теоретичні проблеми джерелознавства та історії. – Дніпропетровськ, 1999.</p> <p>32. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2007.</p>			
---	--	--	--	--

		<p>33. Світленко С. Українські громади другої половини XIX – початку XX ст. (Особливості ідеології та діяльності) // Київська старовина. – К., 1998. – № 2. – С. 9–28.</p> <p>34. Чорновол І. Політичні концепції київської “Старої Громади”: від проросійського народництва до “нової ери” (друга пол. XIX ст.) // Сучасність. – 2000. – № 12. – С. 145–154.</p>			
<p>Тема 9. Національний рух на західноукраїнських землях на просвітницькому етапі національного відродження в 1850–1880-х рр.</p> <p>1. Мовно-правописні дискусії в 1850-х рр. як чинник національного самоусвідомлення галицьких русинів-українців.</p> <p>2. Реформи внутрішнього устрою Габсбурзької монархії 1860–1870-х рр. та їх вплив на формування інституційної інфраструктури українського руху.</p> <p>3. Національно-політичні орієнтації українського суспільства в Галичині, на Буковині й Закарпатті: народовство (українофільство), русофільство (москвофільство), полонофільство.</p> <p>4. “Соціалізація” національної ідеї в Галичині. Ідейні погляди і діяльність соціалістів-радикалів. І.Франко.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Алексієвець М., Зуляк І. Діяльність “Просвіти” у національно-культурному відродженні Східної Галичини (1868–1914). – Тернопіль, 1999.</p> <p>2. Алексієвець М., Савенко В. Роль Наукового товариства ім. Т. Шевченка в українському національному відродженні (друга половина XIX – початок XX ст.). – Тернопіль, 1999.</p> <p>3. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>4. Аркуша О., Мудрий М. Русофільство в Галичині в середині XIX – на початку XX ст.: генеза, етапи розвитку, світогляд // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1999. – Вип. 34. – С. 231–268.</p> <p>5. Грицак Я. До генези ідеї політичної самостійності України // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 119–142.</p> <p>6. Грицак Я. “Дух, що тіло рве до бою ...”: спроба політичного портрета Івана Франка. – Львів, 1990.</p> <p>7. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>8. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886). – К., 2006.</p> <p>9. Грушевський М. Володимир Боніфатійович Антонович: 1834–1908–1984. У 150-ліття з дня народження. – Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто, 1985.</p> <p>10. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст. – Чернівці, 1999.</p> <p>11. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації.</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота складання таблиці про національно-політичні орієнта-</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середина листопада</p>

<p>Тема 8. Український національний рух на західноукраїнських землях у 1850–1880-х рр.</p> <p>1. Еволюція державного устрою Габсбурзької монархії та посилення польських позицій у Галичині в 1860–1870-х рр.</p> <p>2. Ідейні основи народовської (українофільської) та русофільської (москвофільської) течій українського суспільства в Австро-Угорській монархії. Полонофільство.</p> <p>3. Розвиток інституційної інфраструктури українського руху: народовські громади, товариство “Просвіта”, Товариство ім. М.Качковського, Товариство ім. Шевченка та ін.</p> <p>4. І.Франко та радикали-соціалісти в національному русі Галичини середини 70-х – 80-х рр. XIX ст.</p> <p>5. Біографії провідних діячів народовського руху (В.Шашкевича, К.Климковича, К.Левицького, Ю.Романчука, Є.Олесницького, братів Олександра і Володимира Барвінських та ін., на вибір).</p>	<p>семі- нарське заняття, 2 год.</p>	<p>– К., 2011.</p> <p>12. Киричук О., Орлевич І. Львівський Ставропігійський інститут (1788–1914). Роль у суспільно-політичному, культурному та релігійному житті українців Галичини. – Львів, 2018.</p> <p>13. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p> <p>14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>16. Макарчук С. Москвофільство: витоки та еволюція ідеї (середина XIX ст. – 1914 р.) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1997. – Вип. 32. – С. 82–98.</p> <p>17. Мудрий М. Ідея польсько-української унії та “русини польської нації” в етнополітичному дискурсі Галичини 1859–1869 років // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2005. – Вип. 39–40. – С. 83–148.</p> <p>18. Мудрий М. Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини австрійського періоду у висвітленні сучасної історіографії // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2002. – Вип. 37, ч. 1. – С. 465–500.</p> <p>19. Мудрий М. Угода між галицькими народовцями і русофілами 1882 року / Мар’ян Мудрий // Записки НТШ. – Львів, 2002. – Т. ССХLIII. Праці історично-філософської секції. – С. 653–685.</p> <p>20. Орлевич І. Ставропігійський інститут у Львові (кінець XVIII – 60-і рр. XIX ст.). – Львів, 2000. – 186 с.</p> <p>21. Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації / пер. з нім. Х. Николин. – Львів, 2014.</p> <p>22. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>23. Райківський І. Ідея української соборності в підавстрійській Галичині (XIX – початок XX століття). – Івано-Франківськ, 2016.</p>	<p>ції українського суспільства в Габсбурзькій монархії.</p>		
--	--	---	--	--	--

		<p>24. Савчук Б. Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина XIX ст. – кінець 30-х років XX ст.). – Івано-Франківськ, 1999.</p> <p>25. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>26. Серeda О. Громади рання народовців у Східній Галичині (60-ті роки XIX століття) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2001. – Вип. 9 : Ювілейний збірник на пошану Ф. Стебля. – С. 378–392.</p> <p>27. Серeda О. Національна свідомість і політична програма рання народовців у Східній Галичині (1861–1867) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1999. – Вип. 34. – С. 199–214.</p> <p>28. Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті). – Львів, 2003.</p> <p>29. Франко І. Азбучна війна в Галичині 1859 р. // Збір. творів у 50-ти т. – К., 1986. – Т. 47. – С. 549–650.</p> <p>30. Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму. 1861–1901 рр. (нарис з історії українського парламентаризму). – Львів, 2002.</p> <p>31. Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму. – Львів, 2010. – 228 с.</p> <p>32. Янишин Б. Народовці на рубежі 70–80-х рр. XIX ст.: творення нової моделі політичної культури // Український історичний журнал. – К., 2001. – № 6. – С. 86–100.</p> <p>33. Янишин Б. Політичне товариство «Народна Рада»: організаційні заходи та політична програма (1885–1888) // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К., 2003. – Вип. 6. – С. 214–225.</p> <p>34. Янишин Б. Українська міська політична еліта в Галичині та народовський рух останньої третини XIX ст.: становлення та інституційний розвиток. – К., 2008.</p>			
<p>Тема 10. Національний рух на західноукраїнських землях на політичному етапі національного відродження (90-і рр. XIX – початок XX ст.)</p> <p>1. Польсько-українська угода 1890–1894 рр. як каталізатор політизації українського національного</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Аркуша О. Галицький сейм: виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. – Львів, 1996.</p> <p>3. Грицак Я. До генези ідеї політичної самостійності України: (На основі аналізу історії “України ігредент”-и Юліана</p>	<p>підготовка конспекту семінар-</p>	<p>5 б. (вибірков о, під час опи- тування</p>	<p>середин на листопа да</p>

<p>руху.</p> <p>2. Утворення перших українських політичних партій і формування партійно-політичної системи в Галичині.</p> <p>3. Кристалізація ідеї політичної самостійності України в суспільному житті Галичини в 90-х рр. XIX – на початку XX ст. “Україна irredenta” Ю.Бачинського.</p> <p>4. Особливості політизації українського національного руху на Буковині й Закарпатті.</p>		<p>Бачинського // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 119–143.</p> <p>4. Грицак Я. “Молоді” радикали в суспільно-політичному житті Галичини // Записки НТШ. Праці історико-філософської секції. – Львів, 1991. – Т. ССХХІІ. – С. 71–110.</p> <p>5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>6. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>7. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>8. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>9. Педич В. Історична школа Михайла Грушевського у Львові (1894–1914 рр.). – Івано-Франківськ, 1997.</p> <p>10. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>11. Райківський І. Ідея української соборності в півдастріській Галичині (XIX – початок XX століття). – Івано-Франківськ, 2016.</p> <p>12. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>13. Сухий О. Галичина: між Сходом і Заходом. Нариси історії XIX – початку XX ст. – 2-е вид. доповн. – Львів, 1999.</p> <p>14. Сухий О. Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини (кінець XIX – початок XX ст.). – Львів, 1998.</p> <p>15. Турій О. Греко-католицька церква та українська національна ідентичність у Галичині // Ковчег: наук. зб. із церковної історії. – Львів, 2003. – Чис. 4. – С. 67–85.</p> <p>16. Українці-русини: етнолігністичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / Голов. ред. Г.Скрипник. – К., 2013.</p> <p>17. Химка І. П. Греко-Католицька Церква і національне відродження у Галичині 1772–1918 // Ковчег : зб. ст. з церковної історії. – Львів, 1993. – Чис. 1. – С. 73–107.</p> <p>18. Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму. – Львів, 2010.</p>	<p>ського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота у формі складання таблиці “Українські політичні партії в Галичині: назви, основні програмні вимоги, лідери”.</p>	<p>на семінарі)</p>	
<p>Тема 9.</p> <p>Політизація українського національного руху в австрійській Галичині (90-і рр. XIX – початок XX ст.)</p> <p>1. Польсько-українська угода 1890–1894 рр. та ідейна боротьба навколо неї. Результати “нової ери”.</p> <p>2. “Україна irredenta” Ю.Бачинського. Утвердження ідеї української політичної незалежності в суспільній думці Галичини другої половини 90-х рр. XIX – початку XX ст.</p> <p>3. Виникнення і діяльність перших українських політичних партій у Галичині на зламі XIX–XX ст.: РУРП-УРП, УНДП, УСДП, КРНС (ХСП), РНП.</p> <p>4. Українське представництво в Галицькому крайовому сеймі та австрійському парламенті.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>				

		<p>19. Чорновол І. Польсько-українська угода 1890–1894 рр. – Львів, 2000.</p> <p>20. Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму. 1861–1901 рр. (нарис з історії українського парламентаризму). – Львів, 2002.</p> <p>21. Шкраб'юк П. Ми, українські радикали... (Михайло Павлик і Радикальна партія). – Львів, 2012.</p>			
<p>Тема 11. Національний рух на Наддніпрянській Україні на політичному етапі національного відродження (90-і рр. XIX – початок XX ст.)</p> <p>1. Загальні умови політизації національного руху на Наддніпрянщині. “Братство тарасівців” – перша українська таємна революційна організація.</p> <p>2. Загальна українська організація як громадсько-політичне об’єднання.</p> <p>3. Революційна українська партія та її ідейна еволюція. “Самостійна Україна” М.Міхновського.</p> <p>4. Порівняльний аналіз програмних засад і діяльності наддніпрянських та галицьких політичних партій.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>4. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 1. – С. 72–81.</p> <p>5. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>6. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>7. Моргун О. Українські діячі в земствах // Український історик. – Нью-Йорк – Мюнхен, 1969. – № 1–3 (21–23). – С. 56–64.</p> <p>8. Наумов С. Братство тарасівців // Український історичний журнал. – К., 1999. – № 5. – С. 36–44; № 6. – С. 55–63.</p> <p>9. Наумов С. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. – К., 2006. – № 2. – С. 49–59.</p> <p>10. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. XIX ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006.</p> <p>11. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>12. Райківський І. Ідея української соборності в підавстрійській Галичині (XIX – початок XX століття). – Івано-Франківськ, 2016.</p> <p>13. Райківський І. Українське національне відродження кінця XVIII – початку XX ст. в європейському контексті: витоки, зміст, періодизація // Галичина. – 2000. – № 4. – С. 25–48.</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота “Українські політичні партії в Російській імперії: назви, основні програмні вимоги,</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	кінець листопада
<p>Тема 10. Політизація українського національного руху на Наддніпрянській Україні (90-і рр. XIX – початок XX ст.)</p> <p>1. Особливості політизації національного руху на Наддніпрянщині на зламі XIX–XX ст., їх вплив на характер новостворених політичних організацій.</p> <p>2. “Братство тарасівців” – перехідна сходинка від просвітницького до політичного етапу українського національно-го відродження.</p> <p>3. Загальна українська безпартійна демократична організація.</p> <p>4. Революційна українська партія. Формування партійно-політичної системи на Наддніпрянській</p>	семінарське заняття, 2 год.				

Україні.		14. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003. 15. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.	лідери.		
<p>Тема 12. Росіяни, поляки і неслов'янське населення України та їх вплив на українське національне відродження другої половини XIX ст.</p> <p>1. Росіяни на Наддніпрянщині. Опозиційна до царизму діяльність російських революційних народників. Утворення перших російських політичних партій на зламі XIX–XX ст.</p> <p>2. Поляки на українських землях під владою Росії та Австро-Угорщини. Січневе 1863 р. польське повстання.</p> <p>3. Розселення, культурно-освітнє і політичне життя євреїв і неслов'янського населення України: німецьких колоністів, румун Буковини, угорців Закарпаття, кримських татар.</p> <p>4. Вплив загальноросійського і польського визвольних рухів на українське національне відродження.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>3. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886). – К., 2006.</p> <p>4. Дашкевич Я. Взаємовідносини між українським та єврейським населенням у Східній Галичині (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – К., 1990. – № 10. – С. 63–73.</p> <p>5. Дашкевич Я. Кримські татари // Енциклопедія історії України. – К., 2008. – Т. 5. – С. 379–385.</p> <p>6. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст. – Чернівці, 1999.</p> <p>7. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>8. Іваненко О. Німці в культурно-освітньому просторі Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – К., 2014. – № 4. – С. 109–127.</p> <p>9. Коляда І. Російський революційний рух в Україні: народники (Нарис історії до 130-річчя “Чигиринської змови” 1876–1877 рр.) // Історія в школі. – 2006. – № 12. – С. 15–25.</p> <p>10. Костюк М. Німецькі колонії на Волині (XIX – початок XX ст.). – Тернопіль, 2003.</p> <p>11. Кривець Н. Німці в Україні // Енциклопедія історії України. – К., 2010. – Т. 7. – С. 417–419.</p> <p>12. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>13. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>14. Марочко В. Меноніти в Україні // Енциклопедія історії України. – К., 2009. – Т. 6. – С. 614–615.</p> <p>15. Монолатій І. Від контактів до співпраці: соціально-економічне становлення та культурний розвиток німців у</p>	підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота написання есе про діячів національних (етнічних) меншин на території України в другій половині	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	кінець листопада – початок грудня
<p>Тема 11. Загальноросійський і польський визвольні рухи на Наддніпрянській Україні, їх вплив на українське націотворення другої половини XIX ст.</p> <p>1. Російське революційне народництво на Україні в 1870-х – на початку 1880-х рр.</p> <p>2. Утворення перших російських політичних партій на зламі XIX–XX ст.: РСДРП, есерів та ін., їх ставлення до українського питання.</p> <p>3. Відгуки Січневого польського повстання 1863–</p>	семінарське заняття, 2 год.				

<p>1864 рр. на Правобережжі.</p> <p>4. Участь українців (“малоросів”) у загальноросійському і польському визвольних рухах.</p>		<p>Галичині (1772–1940). – Коломия, 2002. – Част. І. Австрійський період – Західно-Українська Народна Республіка (1772–1923).</p> <p>16. Морозова А. Єврейське населення Лівобережної України в другій половині XIX – на початку XX ст. – К., 2009.</p> <p>17. Монолатій І. Інші свої. Політична участь етнічних акторів пізньогабсбурзьких Галичини і Буковини. – Івано-Франківськ, 2012.</p> <p>18. Нариси з історії та культури євреїв України / Упоряд. та ред. Л. Фінберг і В. В. Любченко. – К., 2005. – С. 60–96.</p> <p>19. Реснт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003.</p> <p>20. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>21. Світленко С. Народництво в Україні 60–80-х рр. XIX ст. Аналіз публікацій документальних джерел. – Дніпропетровськ, 1995.</p> <p>22. Світленко С. Народництво в Україні 60–80-х рр. XIX ст. Теоретичні проблеми джерелознавства та історії. – Дніпропетровськ, 1999.</p>	ні XIX ст.		
<p>Тема 13. Модернізація українського суспільства на Наддніпрянській Україні на початку XX ст.</p> <p>1. Поняття “суспільної модернізації”. Вплив процесів модернізації на становище українців у Російській імперії та формування новочасної національної ідентичності.</p> <p>2. Земський ліберально-опозиційний рух, спроби партійної структуризації як способи вияву громадської активності українського населення до 1905 р.</p> <p>3. Українці в російській революції 1905–1907 рр.: революційні заворушення, національно-культурне життя, початки парламентської діяльності. Історичне значення революції.</p> <p>4. Український національний рух та його опоненти в умовах пореволюційної реакції (1907–1914 рр.).</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Бевз Т. Партія національних інтересів і соціальних перспектив (Політична історія УПСР). – К., 2008.</p> <p>3. Білокінь О.І. Українське питання в Державній Думі Російської імперії (1906–1917 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Харківський національний університет ім. В.Каразіна. – Харків, 2001.</p> <p>4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>5. Демченко Т. Батько Шраг. – Чернігів, 2008.</p> <p>6. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>7. Іваницька С.Г. “Колективний портрет” керівництва Української демократично-радикальної партії (1905–1908 рр.) // Українська біографістика: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 7.– С. 279–294.</p> <p>8. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – 1994. –</p>	підготовка концепту семінарського заняття та візуалізованої презентації.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	початок грудня

<p>Тема 12. Український національний рух на Наддніпрянській Україні на початку ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови Першої російської революції, її характер і рушійні сили. Початок революції, революційні заворушення в 1905 р. 2. Жовтневий 1905 р. маніфест царя. Піднесення українського національно-культурного руху в Російській імперії. Ознайомлення російської громадськості з “українським питанням”. 3. Українські політичні партії в період революції. Початки парламентської діяльності українців. Українське представництво в Державних Думах . 4. Кінець революції в червні 1907 р. Урядові репресії проти українства напередодні Першої світової війни. Переорієнтація українських діячів на культурницьку працю. 	<p>семі- нарське заняття, 2 год.</p>	<p>№ 1. – С. 72–81. 9. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ–ХХ століть: соціально-політичний портрет. – К., 1993. 10. Коник О. Депутати Державної думи Російської імперії від губерній Наддніпрянської України (1906–1917 рр.). – Дніпропетровськ, 2013. 11. Лещенко М. Українське село в революції 1905–1907 рр. – К., 1977. 12. Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні Першої світової війни // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. І. – С. 471–481. 13. Лось Ф. Революція 1905–1907 рр. на Україні. – К., 1955. 14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. 15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 16. Машкін О.М. П.А.Столипін та Україна // Український історичний журнал. – 2012. – №2. – С. 73–97. 17. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. ХІХ ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006. 18. Наумов С.О. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 49–59. 19. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008. 20. Передерій І. В’ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90. 21. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008. 22. Передерій І. В’ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90. 23. Плохій С. Великий переділ. Незвичайна історія Михайла Грушевського / Авторизов. пер. з англ. М.Климчука. – К., 2011. 24. Поліщук Ю. Столипінська аграрна реформа на Волині. – К., 1999. 25. Реєнт О. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ ст.). – К., 2003.</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>26. Реєнт О. Український національний рух у Російській імперії та політика державної влади з “українського питання” в модерну добу // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К., 2012. – Вип. XX. – С. 6–37.</p> <p>27. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 р. – Харків, 1997.</p> <p>28. Самарцев І.Г. Чорносотенці на Україні (1905–1917 рр.) // Український історичний журнал. – 1992. – №1. – С. 90–98.</p> <p>29. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>30. Старовойтенко І. Євген Чикаленко: людина на тлі епохи. – К., 2009.</p> <p>31. Чорний Д. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). – Харків, 2007.</p> <p>32. Шандра В. Генерал-губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К., 2005. – С. 326–339 (Генерал-губернаторство у кризовий період імперії).</p>			
<p>Тема 14. Модернізація українського суспільства на західноукраїнських землях на початку XX ст.</p> <p>1. Український національний рух у контексті внутрішньополітичних процесів і планів реформ у конституційній Габсбурзькій монархії. Парламентська виборча реформа 1907 р.</p> <p>2. Ставлення польських політичних сил у Галичині до “українського питання”. Роль польського чинника у формуванні модерної національної свідомості українців Галичини.</p> <p>3. Український національний рух у пошуках ефективної моделі політичної боротьби за національно-державну незалежність.</p> <p>4. Галичина як “український П’ємонт”. Взаємини між українськими діячами Галичини і Наддніпрянщини. Ідея державного суверенітету України напередодні Великої війни та пошуки союзників.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Аркуша О. Краківський консерватизм та проблема українсько-польських взаємин у Галичині на початку XX століття // Записки НТШ.– Львів, 2008. – Т. 256: праці Історично-філософської секції.– С. 282–315.</p> <p>3. Аркуша О. Польські націонал-демократи та українське питання в Галичині на початку XX століття // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2005. – Вип. 39–40. – С. 149–202.</p> <p>4. Аркуша О. Місце Львова в дискусіях про національний характер Східної Галичини на зламі XIX–XX століть // Львів: місто – суспільство – культура. Збірник наук. праць. – Львів, 2012. – Т. 8. – Част. 1: Влада і суспільство / За ред. О.Аркуші, О.Вінниченка, М.Мудрого. – С. 365–410.</p> <p>5. Благий В. Структура та викладацький склад вищих шкіл Львова на початку XX ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2000. – Вип. 35–36. – С. 207–220.</p> <p>6. Вендланд А.-В. Русофіли Галичини. Українські консерватори між Австрією та Росією. 1848–1915 / Пер. з нім. Х.Назаркевич, наук. ред. М.Мудрий. – Львів, 2015.</p> <p>7. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота написання історичних біогра-</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середини на грудня</p>

<p>5. Особливості утвердження новочасної української національної свідомості на Буковині й Закарпатті на початку ХХ ст.</p>		<p>української нації ХІХ–ХХ століття. – К., 1996. 8. Гуйванюк М. Січковий рух у Галичині й Буковині (1900–1914). – Чернівці, 2009. 9. Дрогобицька О. Традиція і модерн: Побут української сільської інтелігенції Галичини (кінець ХІХ ст. – 30-ті рр. ХХ ст.). – Івано-Франківськ, 2014. 10. Качараба С., Рожик М. Українська еміграція. Еміграційний рух зі Східної Галичини та Північної буковини у 1890–1914 рр. – Львів, 1995. 11. Качмар В. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). – Львів, 1999. 12. Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні Першої світової війни // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. І. – С. 471–481. 13. Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації. – Львів, 2014. 14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. 15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 16. Мисак Н. Українська інтелігенція в Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття: до питання взаємовідносин із владою // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2013. – Вип. 23. – С. 493–508. 17. Мудрий М. Від Австрії до Польщі: проблема українського університету у Львові в першій чверті ХХ ст. // Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura. Studia z dziejów Lwowa. – Kraków, 2002 / Pod red. K.Karolczaka. – S. 291–309. 18. Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації. – Львів, 2014. 19. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття. – Івано-Франківськ, 2012. 20. Реєнт О. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ ст.). – К., 2003. 21. Сухий О. Львівський університет на рубежі ХІХ–ХХ ст.: організація, школи, громадське життя // Вісник Львівського</p>	<p>фій українських послів в австрійському парламенті та Галицькому сеймі.</p>		
<p>Тема 13. Український національний рух у Галичині на початку ХХ ст.</p> <p>1. Загострення українсько-польських взаємин у Галичині на початку ХХ ст. Боротьба українських діячів за загальне виборче право та український університет. 2. Розбудова партійно-політичної структури українського суспільства. Діяльність українських політичних партій Галичини. 3. Розгортання масового українського руху, діяльності культурно-освітніх, економічних і спортивних організацій у Галичині. 4. Українське представництво в австрійському парламенті (1907–1914 рр.) та Галицькому і Буковинському крайових сеймах (1908–1914 рр.) напередодні Великої війни.</p>	<p>семі-нарське заняття, 2 год.</p>				

		<p>університету. Серія історична. – Львів, 2013. – Вип. 49. – С. 52–77.</p> <p>22. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>23. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації у національно-визвольному русі Галичини (друга пол. XIX ст. – перша пол. XX ст.). – Тернопіль, 2001.</p> <p>24. Черчович І. Професійна реалізація жінок кінця XIX – початку XX століття: на прикладі українського суспільства Галичини // Новітня доба. – Львів, 2013. – Ч. 1. – С. 7–18.</p>			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		<p>Семестровий підсумковий контроль є обов'язковою формою контрольної перевірки навчальних здобутків студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку (7 семестр) у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.</p> <p>Навчальний курс у формі заліку в тестовій формі оцінюється в системі дистанційного навчання <i>від 50 до 100 балів</i>, за визначеною схемою в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (А – 90 б. і вище, В – 80 б. і вище, С – 70 б. і вище, D – 60 б і вище, Е – 50 б і вище); у випадку меншої кількості балів – перездача екзамену за другим і третім талонами (терміни – визначаються деканатом).</p>			
Семінарські заняття					
Тема I. (2 год.)	Поняття “українського XIX століття”. Імперська політика Романових і Габсбургів на українських землях				
Тема II. (2 год.)	Національно-культурне відродження (модерне націотворення) в Галичині першої половини XIX ст.				
Тема III. (2 год.)	Кирило-Мефодіївське братство – перша українська таємна політична організація				
Тема IV. (2 год.)	Україна в умовах європейської “весни народів” 1848–1849 рр.				
Тема V. (2 год.)	Український національний рух на підросійській Україні в 1850–1880-х рр.				
Тема VI. (2 год.)	Український національний рух на західноукраїнських землях у 1850–1880-х рр.				
Тема VII. (2 год.)	Політизація українського національного руху в австрійській Галичині (90-і рр. XIX – початок XX ст.)				
Тема VIII. (2 год.)	Політизація українського національного руху на Наддніпрянській Україні (90-і рр. XIX – початок XX ст.)				
Тема IX. (2 год.)	Загальноросійський і польський визвольні рухи на Наддніпрянській Україні, їх вплив на українське націотворення другої половини XIX ст.				

7. Політика курсу

Політика курсу “Формування модерної української нації в ХІХ – на початку ХХ ст.: з малоросів і русинів – в українці” передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань унаслідок невиконання навчальної програми, зокрема серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті без документального підтвердження (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті тощо), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.) має відбутися відпрацювання. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії і т. п. викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Умови допуску до підсумкового контролю (заліку)

Належне виконання:

- 1) змісту питань усіх планів семінарських занять (вересень – грудень). Студент повинен мати конспекти кожного семінарського заняття. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій на семінарах, що повинна доповнювати основну відповідь студента (-ки). Відповіді студентів оцінюються за п’ятибальною шкалою. Якщо студент (-ка) мав (-ла) індивідуальний графік навчання і не відвідував (-ла) семінарські заняття, то викладач оцінює підготовку семінарів на основі усного опитування (опитувань) у визначений день (дні) та перевірки конспектів (20 б.);
- 2) виконання двох тестових контрольних робіт у рамках тижнів КСР протягом семестру, що містить питання, які студент (-ка) мав (-ла) виконувати як самостійну роботу (20 б.);
- 3) тестування для перевірки підготовки студентами питань, що визначалися для аудиторних занять (10 б.).

Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (екзамену) у визначені терміни, що заздалегідь доводяться до усіх студентів, за умови відпрацювання усіх “заборгованостей” та позитивних оцінках. Залік оцінюється в 50 б. максимум, як правило, у формі тестування в системі дистанційного навчання Прикарпатського університету.

8. Рекомендована література

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / друге, перероблене видання; пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001. – 272 с.
2. Брюейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів, 2006. – 280 с.
3. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України ХІХ століття. Навчальний посібник. – Львів: Літопис, 2016.

4. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / пер. з англ. Г. Касьянова. – К., 2003.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття. – К.: Генеза, 1996.
6. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – Чернівці, 1999.
7. Донік О. Україна: у складі двох імперій (остання чверть ХVІІІ – перша половина ХІХ ст. – К., 2011.
8. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.
9. Єкельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини ХІХ століття. – К., 2010.
10. Іванова Л. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (І половина ХІХ ст.). – К., 2007.
11. Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 1. – К., 1992. – С. 104–119.
12. Кондратюк К. Портрети видатних українських митців ХІХ – початку ХХ ст. – Львів, 1995.
13. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. І.
14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007.
15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.
16. Миллер А. “Украинский вопрос” в политике властей и русском общественном мнении (вторая половина ХІХ в.). – Санкт-Петербург, 2000. (2-ге вид., доповн.: Украинский вопрос в Российской империи. – К., 2013).
17. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид. – К., 2006.
18. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття: монографія. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2012.
19. Райківський І. Ідея української соборності в південнозахідній Галичині (ХІХ – початок ХХ століття). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016.
20. Райківський І. Концептуальні засади українського національного відродження ХІХ століття // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. ХІІ–ХІІІ. – С. 3–14; Івано-Франківськ, 2008. – Вип. ХІV. – С. 3–17.
21. Реєнт О. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ ст.). – К., 2003.
22. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 року. – Харків, 1997.
23. Рибалка І. Історія України: підр. для іст. фак. вищих навч. закладів. Ч. 2: Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 року. Харків: Основа, 1997.
24. Сарбей В. Національне відродження України // Серія: Україна крізь віки. – К., 1999. – Т. 9.
25. Сарбей В. Національне відродження України // Україна крізь віки. У 15-ти т. – Т. 9. К. : Видавничий дім “Альтернативи”, 1999.

26. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2007.
27. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбаля. – К., 2006.
28. Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті). – Львів, 2003.
29. Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). – Львів, 1995.

Викладач: завідувач кафедри історії України і методики викладання історії,
доктор історичних наук, професор І.Я.Райківський